

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kaasik-Krogerus, Sigrid; Lehtisaari, Katja

Title: Viro 100 : kaiken takana oli Nokia

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kaasik-Krogerus & Valtiotieteellinen yhdistys, 2018.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Kaasik-Krogerus, S., & Lehtisaari, K. (2018, 19.2.2018). Viro 100 : kaiken takana oli Nokia. *Politiikasta*. <http://politiikasta.fi/viro-100-kaiken-takana-oli-nokia/>

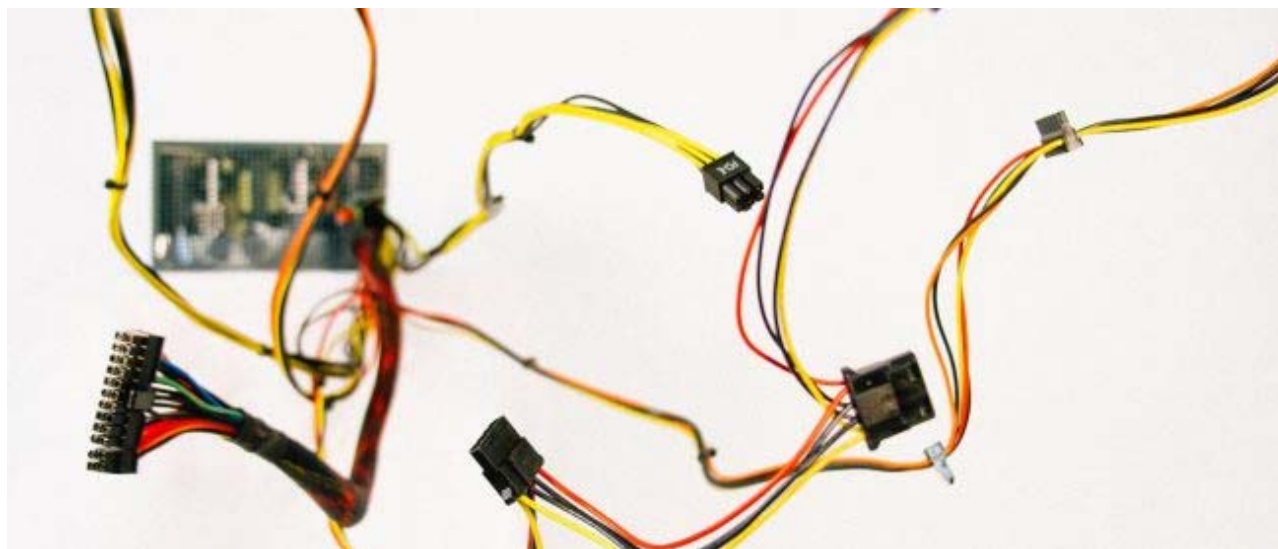
[Mikä?](#) [Arkisto](#) [Videot](#) [Tapahtumat](#) [Podcastit](#) [Toimitu](#)

[Poliitikasta kouluissa](#) [Suomi](#)

VIRO 100: KAIKEN TAKANA OLI NOKIA

19.2.2018

19.2.2018 POLITIIKASTA ARTIKKELIT, KATJA LEHTISAARI, SIGRID KAASIK-KROGERUS 0

Lukuaika: 4 min.

Sekä Suomi että Viro ovat viime vuosikymmeninä rakentaneet omaa tarinaansa tietoyhteiskuntina ja tietoteknologian edelläkävijämaina. Kilvoittelu on sparrannut kilpakumppaneita ja luonut synergiaetuja.

”Yksikään Suomea koskeva [ranking]lista ei voi alkaa ilman Nokiam,” kirjoittaa Elisan virolainen digiportaali **Geenius** Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi. Merkittävänä teknologisina uudistuksina portaali mainitsee sekä ”ikonisen” Nokia 3310:n että ”kansanpuhelin” Nokia 1100:n.

Vaikka nykyisin jo historiallisten puhelinmallien muistelu merkittävänä tietoteknologisina saavutuksina saattaa tuntua huvittavalta ja herättää suomalaisissa lähinnä nostalgiaa, se on myös hyvä esimerkki Nokian ”muiston” tärkeydestä Virossa. Nokian huippuaikoina sen puhelimet olivat hyvin suosittuja – myös Virossa. Siellä rinnalla kulki kuitenkin myös vahva symbolinen taso.

Kun Viron silloinen **presidentti Lennart Meri** kehotti 1990-luvun lopulla puheessaan virolaisia miettimään, mikä voisi olla Viron Nokia, kysymyksestä tuli kansallinen iskulause. Kun Meri toisteli kysymystä muissa presidenttinä pitämässään puheissa, hän täsmensi, ettei tarkoittanut Nokialla ”mustaa laatikkoa, joka laitetaan korvaa vasten, kuten jotkut hölmöt luulivat”.

Varjosta valoon

Suomen hallitusohjelmissa on korostettu tietoyhteiskunnan merkitystä jo vuodesta 1995. Täällä Nokia edusti innovaatiota, joka auttoi pääsemään eroon syrjäisen suomettuneen metsätalousvaltion asemasta.

Nokiasta tuli ennennäkemätön menestystarina ja uudistuneen Suomen symboli. Samalla tietoyhteiskunnan kehittämisen merkitys nousi osaksi suomalaista itsetietoisuutta ja on pysynyt siinä myös myöhemmin, Nokian menestyksen himmenemisen jälkeen.

Suomessa tietoyhteiskuntateema on ollut esillä niin median muutoksen kuin vaikkapa arvojen kehityksen **kannalta**. Tietoyhteiskuntahankkeissa tavoitteina on usein ollut demokratian parantaminen ja e-kansalaisuus, mutta toisaalta myös taloudelliset tavoitteet, kuten innovaatiot ja uusien työpaikkojen luominen.

Sähköistä viestintää koskevat säädökset koottiin 2000-luvulla yhteen **tietoyhteiskuntakaareksi**, joka tuli voimaan 2015. Kesäkuussa 2018 tietoyhteiskuntakaaren nimike vaihtuu **laiksi sähköisen viestinnän palveluista**.

1990-luvun lopulla eurooppalaisilla työmarkkinoilla ”aliurakoitsijana” toimineen

Viron kannatti presidentti Merin mukaan korostaa tietoyhteiskuntaa kuten Suomessakin tehtiin. Tosiasia, että Nokia oli juuri naapurimaan Suomen menestystarina, sopi hyvin Virolle, joka niin ikään pienenä valtiona yritti rakentaa uutta asemaansa EU:n ja Naton edistyksellisenä ehdokasmaana.

Neuvostomenneisyydestä tunnettu köyhä Viro alkoi tähdätä edelläkävijäksi tietoteknologian alalla.

Neuvostomenneisyydestä tunnettu köyhä Viro alkoi tähdätä edelläkävijäksi tietoteknologian alalla. Viron ensimmäinen tietoyhteiskuntastrategia, ”The Estonian Way to the Information Society”, julkaistiin vuonna 1994. Vuonna 1996 silloinen Viron Yhdysvaltojen-suurlähettiläs **Toomas Hendrik Ilves** esitteli **tiikeriloikka-nimistä** suunnitelmaa, jonka yhtenä keskeisenä ideana oli taata kaikille virolaisille kouluille internetyhteys.

Hankkeen **nähtiin** osallistumismahdollisuuksien kehittämisen avulla edistävän demokratiaa ja vähentävän sosiaalista epätasa-arvoa viemällä tietoteknologiaa myös syrjäseuduille. Siitä lähtien tietoyhteiskunnan, e-Viron, kehitys ja siihen liittyvät innovaatiot ovat **kuuluneet** Viron hallitusten prioriteetteihin.

Kietoutunut kehitys ja synergian voima

Parikymmentä vuotta myöhemmin sekä Viron että Suomen tarinat ovat muuttuneet, joskin ne ovat edelleen tiiviisti sidoksissa toisiinsa. Tuoreimpana esimerkkinä innovaatioista Viro lanseerasi vuonna 2015 ensimmäisenä valtiona maailmassa **e-kansalaisuuden** (e-Residency). Se antaa Viron ulkopuolella asuville ulkomaalaisille digitaalisen henkilöllisyyden, joka mahdollistaa maan digitaalisten palveluiden käytön verkossa.

Vuoden 2017 puoleenväliin mennessä e-kansalaisuus oli myönnetty yli 20 000 ihmiselle. Suurin hakijamaa on Suomi – e-kansalaisista noin 14 prosenttia tulee Suomesta. Kaikista hakeneista negatiivisen päätöksen on saanut vain prosentti hakijoista.

E-kansalaisista noin 14 prosenttia tulee Suomesta.

Kummankin maan poliittisessa ja julkisessa diskurssissa on kehitetty tietoisesti ”meidän” **tarinaa** tietoyhteiskunnan mallimaana. Vaikka vuonna 2007

ensimmäisenä Euroopassa **digitelevisioon siirtynyt** Suomi on edelleen Euroopan johtavia maita internetin käytössä, on suomalaisessa mediassa useamman vuoden aikana **keskusteltu** myös siitä, onko Viron tietoteknologinen kehitys harpannut Suomen ohi. Suomen Kuvalehdessä Viron teknologista kehitystä **kuvailtiin** ”jättiläisen digiloikaksi”, josta Suomi jää jälkeen.

Viron mallia on seurattu myös käytännössä: vuonna 2013 Suomessa päätettiin ottaa käyttöön Virossa kehitetty **X-Road-palveluväylä**, jonka kautta henkilötiedot, terveystiedot ja viranomaisien rekisteritiedot ovat käytettävissä tietoa tarvitseville ja siihen oikeutetuille tahoille. Vuosi sitten maat perustivat Viroon yhteisen instituutin, jonka tavoitteena on **kehittää** palveluväylässä käytettävää X-Road-teknologiaa. Kun Virossa ei löydy tarpeeksi IT-osaajia, heitä **houkutellaan** maahan Suomesta.

E-vaalit ovat yksi merkittävä alue, jota molemmissa maissa on kehitetty tällä vuosituhanella. Virossa sähköinen äänestämisen on ollut käytössä vuoden 2005 kuntavaaleista lähtien, jolloin vajaa kaksi prosenttia äänistä annettiin sähköisesti. Viime vuoden kuntavaaleissa luku **oli** lähes 32 prosenttia. Tutkimuksen **perusteella** aktiivisimmin sähköisesti äänestävät koulutetut ja hyvätuloiset kansalaiset.

Vaikka osa kansainvälisiä asiantuntijoita on kritisoinut virolaista e-vaalijärjestelmää turvallisuusriskeistä ja **suositellut** jopa siitä luopumista, sähköisen äänestämisen perinne on jo juurtunut osaksi virolaista vaalikäytäntöä ja tietoisuutta edistyksellisestä e-valtiosta ja kansakunnasta.

Suomessa taas e-äänestämisen on takkuillut sekä pitkään samankaltaisena pysyneen äänestämisen perinteen että myös eettisistä kysymyksistä ja turvallisuusriskeistä käydyn keskustelun ja vaarojen takia. Esimerkiksi vuoden 2008 kunnallisvaaleissa sähköistä äänestämistä kokeilleiden kuntien vaalit jouduttiin uusimaan ongelmien vuoksi, vaikka kokeilusta **nousi** myös hyviä käytäntöjä. Samalla Suomea on **kehotettu** ottamaan nopeita ratkaisuja tekevältä Virolta oppia sekä e-vaaleihin että siihen tarvittavaan sähköiseen henkilökorttiin liittyen.

Kansalliset tarinat kansainvälisellä areenalla

Suomen ja Viron kietoutunut tietoyhteiskuntakehitys on hyvä esimerkki siitä, miten toisen maan edesottamukset ja saavutukset ovat kannustaneet

kahdenkymmenen viime vuoden aikana molempia kehittymään puolin ja toisin. Käytännön kehitystä siivittää molempien maiden mediassa ja poliittisessa diskurssissa kerrottava kansallinen tarina ”meistä” edelläkävijöinä.

Omaa tietoyhteiskuntakehitystä ohjataan ja peilataan toiseen **rakentamalla** samalla jokapäiväisissä julkisissa teksteissä kansallista identiteettiä. Prosessi osoittaa, miten vakiintuneiden pikkuveli- ja isovelii-roolien sijaan keskiössä on synergia ja vuorovaikutus, joiden avulla kerrotaan kansallista menestystarinaa.

Vakiintuneiden pikkuveli- ja isovelii-roolien sijaan keskiössä on synergia ja vuorovaikutus, joiden avulla kerrotaan kansallista menestystarinaa.

Tarinassa on molemmille maille ja niiden edustajille tarjolla useampia asemia: välillä ollaan johtajia ja edelläkävijöinä, välillä taas ”jäädään jälkeen” ja pitäisi ”ottaa oppia” naapurista. Kansalaisille tämä tarina tarjoaa erinäisiä rooleja: voi olla ylpeä kansalainen, mutta myös miettiä, voisiko omalla toiminnallaan edistää maan voittokulkua – Virossa vaikka äänestämällä seuraavissa vaaleissa sähköisesti.

Vaikka digimuutoksia usein legitimoidaan demokratian edistämiseksi (kuten nouseva äänestysaktiivisuus) ja kansalaisten edulla (esimerkiksi paremmat mahdollisuudet äänestää), on Viron tietoyhteiskuntapolitiikkaa tutkimuksessa myös **kritisoitu** juuri demokratian liian vähäisestä huomioimisesta.

Sisäpolitiikan lisäksi kansakuntien kybertarina on **suunnattu** kansainväliselle yleisölle osana maabrändiä ja myös noteerattu siellä. Viime vuosina Foreign Affairs -lehti on kutsunut Viroa ”**digitaaliseksi Nirvanaksi**”, The Guardian ”**digitaaliseksi utopiaksi**” ja Forbes ”**Euroopan digitaaliseksi johtajaksi**”. Samalla esiin **nousee** myös maiden välinen synergia sekä kamppailu it-edelläkävijän johtoasemasta kansainvälisellä areenalla.

Kirjoitus on osa **Viro 100** -sarjaa.

VTT Sigrd Kaasik-Krogerus työskentelee tutkijatohtorina Euroopan tiedeneuvoston projektissa ”EUROHERIT – Legitimation of European cultural heritage and the dynamics of identity politics in the EU”. Projekti toimii Jyväskylän yliopiston musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella. Hän on mukana

myös Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin Jean Monnet -moduulissa ”East Within Europe”. YTT Katja Lehtisaari työskentelee yliopistotutkijana Helsingin yliopistossa Aleksanteri-instituutissa ja Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Hänen tutkimuskohteitaan ovat muun muassa mediamarkkinoiden ja uutismedian kehitys, mediatalous ja viestintäpolitiikka, ja maantieteellisenä kohdealueena erityisesti Venäjä ja Pohjoismaat. Hän on myös Suomen Akatemian Venäjän modernisaation valinnat -huippuyksikön ja Helsinki Media Policy -tutkimusryhmän jäsen sekä Idäntutkimus-lehden päätoimittaja.

Lisää aiheesta

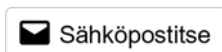
Viro 100: Virolaiset Suomessa

Onko Suomi kolonialistinen valtio?

On aika siirtyä suunnitelma B:hen

Jälle rakennettu: Teknopolitiikka ja Suomen arkti...

Jaa tämä:

📍 SUOMI, TEKNOLOGIA, VIRO, VIRO 100

Leave a comment

Your email address will not be published.

Comment

Name *

Email *

Website

Lähetä kommentti

- Ilmoita sähköpostilla tulevista kommenteista.
- Ilmoita sähköpostilla uusista postauksista.

Seuraa meitä Facebookissa

Seuraa meitä Twitterissä

[Minun twiitit](#)

@ Poliitikasta.fi ISSN 2323-7090

Tämä sivusto käyttää evästeitä: [Lue lisää.](#)

Hyväksyn